ఓ అడుగు

రెప్పలు ఎత్తింది.

అతని చూపులు గుచ్చుకుని ఆమె చూపులు వాలి పోయాయి.

పెద్దలు బంధుత్వాలు తడుముకుంటున్నారు. చెణుకులు విసురుకుంటున్నారు. యిరు పక్షాల మధ్యా వున్న కొత్తదనం తగ్గించటాన్కి మధ్యవర్తి ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

పెద్దలవయిపూ, వాళ్ళ ముందున్న ఫలహారాల వయిపూ, పెళ్ళి కొడుకు వయిపూ, ఆ వెంట పెళ్ళికూతురి వయిపూ పిల్లలు నోళ్ళు తెరుచుకుని మార్చి మార్చి చూస్తున్నారు.

కిటికీల్లోంచి పెళ్ళికొడుకుని తొంగి తొంగి చూస్తున్నారు కాపుల ఆడంగులు. అడావుడి! సందడి! జనం!

అందులో రెండు హృదయాలలో రెండు రెళ్ళు నాలుగు కనులలో చిరు కదలిక.

"అడగదలుచుకున్నవన్నీ అడిగెయ్యండి బావగారూ! మా తమ్ముని కూతురు ఏ మాత్రమూ తడుముకోకుండా చెప్పేస్తుంది -"

"అలాగటండీ! ఏమ్మా! నీ పేరేంటి?"

"లలితండీ!"

"ఎందాకా చదివావూ?"

"తర్డ్ ఫారం"

చిన్ని చిన్న ప్రశ్నలు, ఓ పాట, కాస్సేపు నడక.

మూర్తికి అయిష్టంగావుంది.

ఛ! ఏంటనుకుంటుంది? పశువుని చూసినట్లు లక్షణాలు చూస్తున్నారనా?

లలిత అడిగినవన్నీ చేస్తోంది.

నచ్చుతానా? యిదయినా ఆఖరి పెళ్ళి చూపవుతుందా?

"అమ్మాయిని లోపలకు తీసుకెళ్ళండమ్మా?"

పెద్దలు లేచారు. పిల్లలు వాళ్ళకన్నా ముందే వీధిలోకి పరుగెత్తారు!

పాలికాపు ఎడ్లను వూన్చాడు. పిల్లలు బండిలోకి ఎక్కేస్తున్నారు. ఓ పెద్దాయన వాళ్ళని గదమాయిస్తున్నాడు. ఏడుపులు!

"వెళ్ళొస్తామండి!"

"మీ ఉత్తరం కోసం నేనూ, మా తమ్ముడూ వెయ్యి కళ్ళతో ఎదురు చూస్తుంటాం."

"మీ అక్కయ్యతో మాట్లాడి ఉత్తరం వేస్తామండీ బావగారూ!"

"మా చెల్లెల్దేముందండి? అంతా మీ కడుపులోనే వుంది."

"ఉంటామండి. నమస్కారం. పదరా. పద! ముందా బండి ఎక్కు."

"పదండి - జలదర్శనం చేయించి వద్దాం!"

చీకటిలోంచి వెలుతురులోకి... ఆకలి లోంచి అన్నంలోకి... రెండు కళ్ళు వెలుగుతూ... వెలుగుతూ... రెండు కళ్ళు.

ఆ నాలుగు కళ్ళ కోరికలూ తీరినట్టే తీరాయి. మధ్యలో ఎవరిదో బుర్ర జొరబడిపోయింది.

కదలిపోతున్న బండి! తాటాకు చిల్లుల్లోంచి... రోడ్డు కుదుపుల్లోంచి... నడిచి పోయే కళ్ళు. కిటికీలోంచి ఆగిపోయిన కళ్ళు.

2

మీ అమ్మాయి మా వాడికి నచ్చింది. వచ్చి మంచీ చెడ్డా మాట్లాడుకోవచ్చు.

3

"బావగారూ! నే చిన్న వాణ్ణి, యిలాంటి కార్యాలలో ఏనాడూ తల దూర్చని వాణ్ణి. అబ్బాయి అర్హతంటారా. మీరు చెపుతున్న దానికి మించే యివ్వొచ్చు. అయితే నా శక్తి గురించి కూడా తమరు చిత్తగించాలి."

"మీరూ మీరూ ఎక్కిన కొమ్మలు దిగమంటే కార్యమెలా సానుకూలపడుతుందయ్యా! పెద్దవాడిని. తుని తగవు చేసేస్తున్నాను! మా తమ్ముడు ఆరూ అంటున్నాడు. వారు ఎనిమిదీ అంటున్నారు! ఏడు శుభమైన అంకె కాదు! కాబట్టి ఆ ఏడులో ఆరు కట్నంగానూ ఒకటి ఆడబిడ్డలకీ, అత్తగారికీ లాంఛనాలుగానూ కానిద్దాం! యిహ పోతే."

"అన్నగారూ. అన్నగారూ. అన్నీ కలిసి ఆరుకి సిద్ధపడటమే పెద్ద పరుగు నాకు."

"ఆగవయ్యా. నువ్వు యివ్వనంటావా. చెప్పు నేను, నేనిస్తా! ఆ పిల్ల పరాయిదా? నాకు వేలు విడిచిన పింతల్లికి కాసా మనవరాలు. యిహపోతే పట్టు పంచలూ, వెండి చెంబూ. పట్టు పంచె పంచెలు మా తమ్ముడు కొంటాడు! వెండి చెంబు బావగారు చేయించుకుంటారు."

"మీరు సెలవిచ్చేది పద్ధతిగా లేనట్టుంది బావగారూ."

"ఏది పద్ధతిగా వుందా మాటకొస్తే? పెద్దవాణ్ణి ఓ మాట అన్నా తప్పు లేదు గనక అనేస్తున్నాను. శక్తి కొద్దీ ఎవరి బిడ్డకు వారు పెట్టుకోడం ఒకప్పటి పద్ధతి! శక్తి కొద్దీ ఒకరినొకరు లొంగదీయటం ఇప్పటి పద్ధతి. ఇహ పోతే..."

"పెద్దవారు! మీ మాటే కానివ్వండి."

"అదీ మాట! అబ్బాయి - తమ్ముడూ! కార్యం పట్ల పట్టూ విడుపూ ఉండాల్రా!"

"సరే కానివ్వండి."

"ఓ చిన్న తభావతు వుందండి బావగారూ!"

"యింకేమీ! తేల్చేదాం పట్టండి!"

"మా మూర్తి పెళ్ళికి తొందర వద్దంటున్నాడండి."

"అడ్డడ్డా! వాడికి యిష్టం లేకుండా మెడలు వంచుతామని భావించకండి. యీ కాలం కుర్రాడు కదండి! ఒక్క ఏడాది గడువు అడుగుతున్నాడు."

"ఏమంటావు తమ్ముడూ!"

"పెద్దలు ఎలా చేస్తే ఆలాగా..."

"పోన్లేస్తూ... ఏడాదంటే ఎంత? కన్ను మూసి తెరిస్తే అయిపోతుంది. యిహ పోతే తాంబూలాలు పుచ్చుకుంటే... యిబ్బంది వుండదు... ఏమంటారు బావగారూ?"

"శుభం!"

4

ప్రియమయిన లలితకు,

యీ ఉత్తరం నీకు ఆశ్చర్యంగా ఉంటుంది, ఆనందం కలిగిస్తుంది. నీ చుట్టూ మూర్ఖ మానవుల చూపులు నిన్ను పట్టి పట్టి చూస్తుంటాయి. ఆ చూపుల్లో అసూయ. నీ గుండె దడ దడలాడుతూ ఉంటుంది. నీ నెన్నుదుట చిరుస్వేదం చేరి ఉంటుంది.

కానీ రాయక తప్పదు. యీ ఏడాది గడువు నా అభిప్రాయాలకూ, ఆలోచనలకూ అనుగుణంగా నిన్ను మలుచుకోటానికి వినియోగించుకుంటాను.

ధైర్యంగా జవాబు రాయి. హాయిగా తీయగా రాయి.

నీ ఉత్తరం కోసం ఆత్రంగా ఎదురుచూస్తా పవలూ రేయి!

5

మామగార్కి!

లలితకు నే రాసిన ఉత్తరాన్ని మీరు చదువుతారనీ, చదవగలరనీ నాకు జవాబిస్తారనీ ఊహించలేకపోయాను! మనుషులు ఎంతకు తగినవాళ్ళైనా అయి ఉంటారు.

కాబోయే భార్యా భర్తలం. తప్పు పనేం చేయటంలేదు. మంచీ చెడ్డా నాకూ తెలుసు!

యిక మీ అనుమతి! అవసరమని నేను అనుకోటం లేదు.

మా నాన్నతో యీ విషయం చెప్పమన్నాను. చెప్పాడనుకొన్నాను.

యికనయినా నా ఉత్తరం లలితకు యివ్వండి!

జవాబు రాయమనండి!

6

"పెళ్ళవకుండానే యితగాడికి ఇంత గుర్రాగా ఉంటే నా బిడ్డనేం చూస్తాడూ అన్నదే నా బాధ అన్నయ్యగారూ...."

"... ... ..."

"పోనీ... కన్నతండ్రి మీదయినా గౌరవం ఉండి చచ్చిందా అంటే... అదీ కనపట్టం లేదు..."

"పోన్లెస్తూ ఈ కాలపు కుర్రాళ్ళ తీరీయే అంత!...."

"యీ రోజు ఉత్తరాలుట! రేప్పొద్దుట సినిమాలంటాడు, పంపుతాం! ఎల్లుండి గదిలోకి పంపమంటాడు."

"చచ్చు! మరీ అన్యాయంగా ఆలోచించకోయ్!"

"మీరు హెడ్ మాస్టారు, చదువుకున్నారు! మీకున్న ధైర్యం నాకు ఎక్కణ్ణుంచి వస్తుంది. వెధవ తద్దినం! యిచ్చేది యిచ్చుకుంటూ పోయినట్టు యిదేంటండీ."

"పోనీ పిల్లనడగలేక పోయావూ?"

"లబోడి శంఖం! దానికేం తెలుస్తుందీ"

"ఎందుకు తెలవదోయ్! సినిమాలు చూస్తోంది. నవలలు చదువుతోంది."

"సినిమాలు... నవల్లు! యివీ పిల్లలకు జ్ఞానం యిచ్చేవి!"

"ఏమాట కామాటే తుంచేస్తే నే చెప్పేదేముంటుందీ?"

". . . . . ."

"వాళ్ళది కొత్త తరం. కొత్త ఆలోచన్లు. మనకన్న ఆడవాళ్ళు కష్టసుఖాలను వాళ్ళే పట్టించుకుంటారు! పట్టపగలు భార్యతో మాట్లాడ్డానికే జంకేవాళ్ళం మనం. పగలూ రాత్రి తలుపులు బిడాయించేసుకునే వాళ్ళు వాళ్ళ పిల్లలను ముద్దుకయినా ఎత్తుకునే వాళ్ళం కాదు మనం! ఉచ్చా దొడ్డి ఎత్తుతున్నారు. వాళ్ళు -"

"ఏంటో చివరికి ఏం తేలుస్తారు మీరు?

"వచ్చిన నష్టమేం లేదు! ఆ పిల్లకి దాని ఉత్తరం అందేలా చూడు! రాస్తుందా రాస్తుంది..."

"దాని మొహం రాస్తుంది! ఏం చైమంటావు నాన్నా, అంటుంది."

7

నువ్వు రాసిన ఉత్తరం అందింది. చిన్ని ఉత్తరం. నాలుగే నాలుగు లైన్లు. బాధనిపించింది. నా ఆశయాలను అర్థం చేసుకోనందుకు కోపం అన్పించింది.

మనిషన్నాక స్వంత వ్యక్తిత్వం ఉండాలి. తల్లికి, తండ్రికి భయపడకూడదు. ఇది నీ జీవితం. నీ భర్తే నీకు ముఖ్యం - నీవు సుఖపడాలన్నా, కష్టపడాలన్నా భర్తే! అంతా భర్తే!

8

ఏం రాయాలో తెలీటం లేదంటావు. ఇదో సాకు.

మీ బాబు వద్దనుంటాడు. బుద్ధిలేనిమనిషి. సహజంగా వికసించవలసిన కుసుమాలకు ఇనుప పంజరాలు కట్టిస్తున్నాడు. అతని మీద అసహ్యం పెరుగుతోంది. ఇంత సుకుమార హృదయమూ, అనుపమాన సౌందర్యమూగల నా లలిత అతని కడుపున పుట్టడం నా దురదృష్టం! ఏ కష్టాన్నయినా సహించక తప్పదుగదా.

ధైర్యం తెచ్చుకో! సుఖంగా రాయి. నీ జీవితాన్ని దిద్దుకోవలసింది నీవు. నీ ఆనందాలకి ఆకారాన్ని యిచ్చుకోవలసింది నీవు! "ప్రేమ" అనే రెండక్షరాలకూ మనం కొత్త నిర్వచనం చెప్పాలి.

9

"ఏడిచి ఏం లాభం? ఊరుకో! ఊరుకో!"

"........."

"మనసు మంచిదేలాగుంది! కాస్తంత తిక్క!"

".........."

"మాటకారి మనిషయితే అతగాడిని దోవలోకి తేవటం ఓ లెక్కలో పని కాదమ్మాయీ"

"ఏంటో మాష్టారూ! నాకు వణుకొస్తోంది. ఏం రాయాలో తెలీటం లేదు."

"అవునండీ! గుంటపాపను పట్టుకుని ఆ కుర్రాడి ధాష్టీకమేంటి?"

"కూర మాడుతున్నట్టుంది రత్నం!"

"ఎందుకు మాడదూ! తిన్నగా చెప్పటం రాకపోతే...."

"చూడమ్మా లలితా! మీ నాన్న వొట్టి భయస్థుడు. యీ విషయం నువ్వే సెటిల్ చేసుకుంటే బావుంటుంది."

"వెళ్ళొస్తాను మాస్టారూ...."

....

"చూడు రత్నం! నువ్వంటున్నట్టు ఖాయమైన సంబంధాన్ని వదిలేసుకోమనే సలహా యిస్తాం! వదిలేసుకుంటాడు! ఊరుకీ వాడకీ ఈ ఉత్తరాలు నడిచినట్టు తెలుసు! ఎవడయినా మరోడు వస్తాడా? తెలీక వచ్చినా, తెలిసాక ఊరుకుంటాడా? పల్లెటూరి బ్రతుకులో రహస్యాలుండవు గదా!"

"ఏంటోనండీ! ఆ పిల్ల తలరాత! ఏ తప్పూ చెయ్యకుండానే అనుభవించాల్సొస్తోంది."

"అంతే మరి! పెళ్ళయిపోయిందనుకోడం. సర్దుకుపోడం. అసలా మూడు ముళ్ళూ పడ్డాక మగాడి మాట చెల్లనిస్తుందా ఆడది, నీలాగ!"

"సరేలెండి సంబడం! గొడ్డులా అరవడమే గాని, కాగల కార్యాలన్నీ మగాడే కానిస్తాడు!"

10

"జ్ఞానమంటే ఏంటో రాయమంటావు. రాస్తా. నీకు అర్థమవుతుందా? అది పుట్టుకతో రావాలి. వయసుతో పెరగాలి.. జ్ఞానం వున్నవాళ్ళు మంచి మంచి పన్లు చేస్తారు. గొప్ప గొప్ప ఆలోచన్లు చేస్తారు. అయినా ప్రేమ గూర్చి మాట్లాడుకోవాల్సిన ఉత్తరాల్లో యింత గంభీర విషయాలెందుకు?

నీ బాబుకి ఏపాటి జ్ఞానముందో మొదటే అర్థమయిపోయింది. నీకు జ్ఞానం ఎక్కడ నుంచి వస్తుందీ, మంచి మంచి విషయాలు రాయటానికి...? నీ ఉత్తరాలు చూస్తుంటే, నువ్వు రాస్తున్నావా, నీ బాబు రాయిస్తున్నాడా అని అనుమానం వస్తోంది.

కాబోయే భర్తకు యీ మాత్రం తృప్తి కలిగించలేని మనిషివి పెళ్ళయ్యాక ఏం సుఖపెట్టగలవు?"

11

పదకొండు ఉత్తరాలు నడిచాయి.

12

"ఫరవాలేదు. నువ్వు మీ బాబంత పశువ్వి కాదు! అందుకే చెప్పింది చెవిన బెట్టావు - అక్షరాలు గుండ్రమయాయి. చదువుతున్న పుస్తకాల లిస్టు పెరుగుతోంది. పల్లెటూరి కంపు వదుల్చు కుంటున్నావు. యిదంతా జరిగిందనడానికి చిహ్నం - యిప్పుడే అందిన నీ లేఖ! అందులో నువ్వడిగిన ప్రశ్న. ఆ ప్రశ్న నీ గుండెల్లో పుట్టివుంటుంది. ఎపుడు? మన చూపుల మొదటిసారిగా కల్సినప్పుడు. అది నెమ్మది నెమ్మదిగా పెద్దదయింది, నా శిక్షణలో. నీ ఉత్తరం ద్వారా నాముందు నిలిచింది - "ప్రేమంటే ఏమిటి?"

లలిత! నా లలితా! ఓ లలితా!!

ప్రేమంటే -

ఒకరినొకరు సహించటానికి కావాల్సిన సహనం.

ఒకరినొకరు గుర్తించటానికి కావల్సిన మేధస్సు.

ఒకరినొకరు గౌరవించటానికి కావల్సిన సహృదయం.

ఒకరి కోసం ఒకరు కార్చగల కన్నీరు.

యింతకన్నా వివరంగా కావాలంటే - కళ్ళు చెప్పగలవు. కంటున్న కలలు చెప్పగలవు. అనుభవించగల మనసులు చెప్పగలవు.

13

మరో మూడుత్తరాలు అయ్యాయి.

14

వ్యక్తిత్వం అంటే ఏమిటి? నీ వరస బావులేదు లలితా!

అందమయినది ఆడది. అది అందంగా ఆలోచించాలి. అది ఆనందం కలిగించాలి.

ప్రేమ - వ్యక్తిత్వం గల వాళ్ళకు నప్పదన్న పుస్తకం ట్రాష్!

అలాంటి పుస్తకాల గురించి అంత సీరియస్‌గా ఆలోచించకూడదు!

"మీ బాబు" అని రాయడం బాగోలేదంటావు!

నువ్వు బాగోలేదండం నాకు బాగోలేదు!

మనమూ - మన కుటుంబం తప్ప మిగిలిన దేనిమీదా నీ మనసు ఉండరాదు. యీ మధ్య నీ పిచ్చి కూతలు మీ బాబు కూయిస్తున్నాడనుకుంటాను! వాడు - నీ అందమయిన భవిష్యత్తు మీద పేడ పులుముతున్నాడు.

కంటే - కనివుండవచ్చు! అంత మాత్రాన ఆడదాన్ని గౌరవించకుండా ఆమె ఉత్రాలు చదువుతాడా? బూజు పట్టిన పాత భావాలు నీ మీద రుద్దుతాడా? నిన్ను సహజంగా ఎదగకుండా అడ్డేస్తాడా! అందులోనూ - నాకే అడ్డొస్తాడా?

యిప్పుడో నిజం చెబ్తున్నా విను!

ప్రేమ అన్నది ఎవరిలోనయినా రుజువు కావాలంటే – సర్వస్వాన్నీ అర్పణ చేసుకోగలగాలి.

ఆడది అన్నిటినీ మరచి మగవాడిలో లీనం కావాలి. గుర్తుంచుకో. యీ సారి నీ ఉత్తరం అందంగా ఉండితీరాలి.

15

మామగారికి:

చాలాకాలమయింది మీకు రాసి. రెండు వారాలుగా లలిత ఉత్తరం రాయలేదు. ఏం జరిగిందో సులువుగా నేను గ్రహించగలను. నా కాబోయే భార్యను నిర్బంధించే హక్కు కన్నవాళ్ళయినా మీకు లేదు. దాని మనసు నాకు తెలుసు. అది నా స్వంతం. కన్నంత మాత్రన ఆడది మీ ఆస్తికాదు. వారం రోజులలో దాని ఉత్తరం అందక పోతే నేను మనిషిని కాను. యీ సంబంధం కాన్సిల్ చేసెయ్యగలను.

16

లలిత మొహం కందగడ్డలా వుంది.

నారాయణ్ణ పడక కుర్చీలోనే వున్నా ముళ్ళమీద వున్నట్టున్నాడు.

"చెప్పిందెందుకు అర్థం కాదమ్మా నీకు?"

"అవునే! అతగాడికి వెయ్యి మీద జీతం! యిల్లూ భూమీ వున్నాయంటున్నారు."

"ఉన్నాయో! లేవో! అది వేరే విషయం! యిప్పుడీ ఉత్తరాల గొడవ ఊరూ వాడా చెప్పుకుంటున్నారు. లబోడి శంఖం దాని కేం తెలుస్తుందీ - అంటే ఆ మాస్టారొహడు, రాయనీ

రాయనీ అన్నాడు. అయిందయింది. ముళ్ళ మీద బట్ట పడింది. చిరక్కుండా లాక్కోవాలి."

"ఏ మచ్చలూ లేని పిల్లలకే పెళ్ళిళ్ళయి చావటం లేదు."

"నువ్వు మరీనూ! దాంతప్పేముందే? మనవే కరాకండీగా వొద్దూ, రాయొద్దూ - అనగలిగామా? ఆ మచ్చ ఏదో మన తెలివి తక్కువ వల్లే వచ్చింది."

కాస్సేపు తల్లీ తండ్రీ మాట్లాడ లేదు.

గుమ్మం మీద కూచుని తల మోకాళ్ళ మధ్య పెట్టుకుని లలిత కాలి గోళ్ళు తీస్తోంది. ఆ అరిష్టపు భంగిమ గూర్చి ఏదో అందామనుకున్న తల్లి ఊరుకొంది.

ఉత్తరం అంది నాలుగో రోజు. అందిన వెంటనే లలితను పిలిచి ఉత్తరం రాయమన్నాడు నారాయణ. గంట గంటకీ తల్లి గుర్తు చేస్తూనే వుంది. అవుననదు. కాదనదు లలిత.

తండ్రి ఏరోజు కారోజు పెళ్ళాన్ని ఆరా తీస్తూనే ఉన్నాడు.

అంతకు ముందు కనుపించని అదో విధమయిన గంభీరత్వానికి కూతురిని తండ్రి తెలియకుండా గౌరవిస్తున్నాడు.

సూచా వాచా చెప్పుకొచ్చాడు! ఆఖరికి యిప్పటికి యిద్దరూ కలిసి నిగ్గదీసారు!

లలిత కళ్ళ ముందు ఆమె చదివిన పుస్తకాలు కదుల్తున్నాయి.!

మూర్తి ఉత్తరాలలోని అహంభావం, ఆథార్టీ - గుండెల్లో జొరబడిన ముళ్ళపంది తన ముళ్ళన్నీ విప్పుతున్న అనుభూతి కలిగిస్తున్నాయి.

జీర్ణం కాని పదార్థంతో బిగబట్టిన కడుపులా వుంది ఆమె హృదయం!

పల్లెటూరి తనం, చదువులేమి, ఆలోచనా రాహిత్యం నిండిన గతం ఆమెకు భవిష్యత్తు పట్ల భయం కలిగిస్తోంది! మంచి చెడ్డలు చూడాల్సిన తల్లిదండ్రుల నిస్సహాయత ఆమె గొంతుకకి ఉరిపోస్తున్నట్టుంది.

చదివిన పుస్తకాలూ, మూర్తి ఉత్తరాలూ కలిగించిన ఆలోచనలతో నిండిన వర్తమానం - భవిష్యత్తు గూర్చి భయపడాల్సినదేం లేదు. ఆడది అస్వతంత్రంగా ఉండక్కర్లేదు - అనిపింప జేస్తున్నది.

"ఊఁ అనవు! ఆఁ అనవు! యిదేం చోద్యమే తల్లీ! చెట్టంత మనిషి! స్వయానా కన్న తండ్రి పనిమాలా వచ్చి అడుగుతూంటే...."

లలిత తల్లి మాటలు వినిపించుకోకుండా పోయి గదిలో తలుపులు మూసుకుంది.

వెనకాలే వెళ్ళబోతున్న పెళ్ళాన్ని కేకేశాడునారాయణ.

"అదే రాస్తుంది ఊరుకో!"

"రాస్తుంది - రాస్తుంది! ఎవరికీ లేని బాబూ దేనికే వున్నాడు. మమ్మల్నీ, మా బాబునీ యింతకన్నా ఏడిపించారు మీరు! ఆడముండ పౌరుషాలకు పోతే పని జరుగుతుందా? వెధవ్వేషమూ యిదీనూ."

పెళ్ళాం వెళ్ళిన వయిపే చూస్తూ అనుకున్నాడు నారాయణ.

ఆ కాలంలో పెళ్ళయ్యాక మొదలయేవి. యిప్పుడు పెళ్ళవకుండానే మొదలు కాబోలు. ఏ కాలంలోనైనా అల్లుని మంచితనంబును -

★ ★ ★

'సంబంధం కాన్సిల్ చేసెయ్‌రా తమ్ముడూ' అందామనుకున్నాడు బద్రిరాజు మాస్టారు. కాని తనెవడు? ఓ వేళ ఏ సంబంధమూ రాకపోతే? వచ్చినా... ఈ కథ తెలిసి దాని కాపురం నిలబడకపోతే?

"నా వల్లే జరిగిందంతా తమ్ముడూ -"

"ఎవరివల్లయితేనేం? యిప్పుడు ఏడుస్తున్నది అదీ, నేనూ."

గుండు దెబ్బలా తగిలాయి నారాయణ మాటలు.

ఆకాశంలోకి చూసాడు బద్రిరాజు.

కర్మసాక్షి చివరి ఎరుపులు చిత్రంగా వున్నాయి. చల్లని గాలి ఆ రాళ్ళ మీద కూర్చున్న యిద్దర్నీ తాకుతోంది. దేవాలయ శిఖరం నిబ్బరంగా, ఎత్తుగా కనిపిస్తోంది బద్రిరాజుకి.

"ఆ కుర్రాడి కొత్త ఆలోచనలవల్ల ఆ పిల్ల సుఖపడే అవకాశమూ వుంది. అపుడపుడు కనిపించే మొరటుతనం వల్ల కష్టపడటానికీ అవకాశముంది. మా చేతుల్లో దాని జీవితపు సుఖం లేకుండా చేసావు. ఈ లాటరీకి నువ్వే నిర్ణేతవు ప్రభూ! అనుకూల నిర్ణయం చెయ్యి."

చేతులెత్తి నమస్కారం చేసాడు బద్రిరాజు.

"క్షమించండి అన్నగారూ! మీరేం చేసారు? అవేశంలో ఎవరినో కర్తలనుకుంటాం."

"లేదు తమ్ముడూ! నీ మాటల గూర్చి కాదురా నా బాధ. దాని సుఖం కోసమే భగవంతుణ్ణి వేడుకుంటున్నాను."

"సుఖపడుతుందో లేదో తెలీకే యిస్తున్నారందరూ! సుఖపడదని తెలిసీ యిస్తున్నాను నేను!"

"ఆ కుర్రాడికి మనం నచ్చకపోతే, అది మన కర్మ. అది మాత్రం తప్పకుండా ఆ కుర్రాడి దగ్గర సుఖపడుతుంది. పద. నేనూ వచ్చి లలితకు నచ్చజెపుతాను. ఉత్తరం రాస్తుంది."

యిద్దరూ యింటి మొహం పట్టారు.

లోపం ఆ కుర్రాడిలో వున్నదో, ఈ తరం కుర్రకారు ఆలోచనల్లో ఉందో అర్థం కాలేదు బద్రిరాజుకు.

ఇంటివద్ద నారాయణ విధవ చెల్లెలు సుందరి ఎదురొచ్చింది.

"నువ్వెప్పుడొచ్చావే?"

"పరామర్శలు తరువాతరా నాయనా - లలిత ఎంత బాదినా తలుపులు తీయటం లేదురా - లోపల ఏవో కాల్తున్నాయిరా."

పరుగెత్తారు - కంగారు - గోల!

"అమ్మా! లలితా! లలితా!"

కిటికీల మీద, తలుపుల మీద చప్పుళ్ళు.

ఒక్కమారుగా తలుపులు తెరుచుకున్నాయి.

బయటకు వస్తూన్న లలిత - అప్పుడే సానబట్టిన వజ్రంలా ఉంది. కొలిమిలో కాల్చబడి వస్తురూపం ధరించబోతున్న లోహంలా వుంది. గర్భాశయపు మురికిని వదిలించుకొని తొలి స్నానం చేసిన శిశువులా వుంది.

"- ఏం చేస్తున్నావే తల్లీ లోపల" గొల్లు మంది తల్లి.

"ఉత్తరం రాస్తున్నా -"

తల్లి మొహం విప్పారింది.

తండ్రి మొహంలో ఏ భావం కదల్లేదు. బద్రిరాజులో చిరుహాసం!

"ఏం ఉత్తరమే?" అంది మేనత్త.

"నాన్నా ఈ ఉత్తరం మీరు చదవండి"

"వద్దమ్మా! అతన్ని కష్టపెట్టకుండా రాసే వుంటావు. నాకా నమ్మకం వుంది. పోస్టు చేస్తా" వణుకుతూన్న చేతుల్తో అందుకున్నాడు నారాయణ.

"ఇప్పటికే అతగాడు పశువూ పశువూ అంటున్నాడు నీ ఉత్తరం చదివారని! వద్దులే తల్లీ" అంది తల్లి.

"నాన్నగారూ! మీరీ ఉత్తరం చదవాలి! అందరికీ వినిపించాలి! ఇందులో రహస్యాలేం లేవు"

నారాయణ చేతి ఉత్తరం బద్రిరాజు అందుకున్నాడు.

"మూర్తీ!

నీ ఉత్తరాలన్నీ యిప్పటి దాకా చదివాను. నే రాసిన జవాబులన్నీ నెమరు వేసుకున్నాను. నీవన్నీ కొత్త రంగు పులుముకున్న పాత అహంకారానికి గుర్తులు. నావన్నీ నీచేత కొత్త రంగు వేయబడిన మా పాత బానిసత్వానికీ, నిస్సహాయతకూ ప్రతిరూపాలు. అందుకే వాటిని తనివితీరా కాల్చేశాను.

పెళ్ళంటావా? అవదేమోనని. అది అవడమే బ్రతుకుకి పరమార్థమనుకునే - మా వాళ్ళందరి భయం!

అయి - మొగుడు పోయినవాళ్ళేం చేస్తున్నారు? అయి - మొగుడు వదిలేసిన వాళ్ళేమవుతున్నారు? అంతకన్న ఘోరం కాదు - నాస్థితి.

తిండంటావా? చచ్చిన మొగుడి ఆస్తి వాళ్ళకు రావొచ్చు. వదిలేసిన మొగుడి నించి

కోర్టులు పరిహారం యిప్పించవచ్చు. మచ్చపడ్డ నాకు పెళ్ళవకపోతే -? అంట్లు తోముకు బతకవచ్చు. కుట్లు కుట్టుకు బతకవచ్చు. పని చెయ్యడాన్కి సిద్ధపడ్డవాళ్ళకి పని లభించకపోదు. లోపలి భయాలు కళ్ళ ముందుకు తెచ్చుకుంటే ప్రపంచం కనిపించదు. కంటి ముందు భయాలు తొలగించుకుంటే ప్రపంచమంతా స్వంతమవుతుంది.

శెలవ్! శాశ్వతంగా.

నీకు భార్య అయే ప్రమాదం నుంచి వెంట్రుక వాసిలో తప్పించుకున్న అదృష్టవంతురాలు

- లలిత."

మాస్టారి గొంతు ఆగిపోగానే లలిత అంది -

"మీరు పోస్ట్ చెయ్యగలిగితే చెయ్యండి నాన్నగారూ! లేకపోతే నేనే చేస్తాను." ●

(రక్షాక్షి సంక్రాంతి కథల పోటీలో బహుమతి పొందిన కథ)

★ *(ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్ర వారపత్రిక: 8-2-1985)* ★